

Enhetlig inkomstskatt

Av professorn Gustaf Lindencrona och professorn Nils Mattsson

Över hela världen pågår för närvarande ett intensivt reformarbete på inkomstbeskattningens område. President Reagans skattereform i USA har här väckt störst uppmärksamhet, men betydelsefulla reformer har även genomförts i vårt grannland Danmark och det socialdemokratiskt styrda Australien. Det finns ett gemensamt drag i de reformer som nu genomförs — de kännetecknas alla av sänkta skattesatser och vidgad skattebas.

Undertecknade har ingått i en arbetsgrupp, tillsatt av SACO/SR, som nyligen framlagt ett förslag till en genomgripande reform av beskattningen i Sverige. Gruppen har bestått av Gustaf Lindencrona, professor i skatterätt, ordförande, Nils Mattsson, professor i skatterätt, Ingemar Ståhl, professor i nationalekonomi och Jan Bröms, utredningschef på SACO/SR. I vårt förslag har vi tagit fasta på de internationella utvecklingslinjerna. Vi har emellertid försökt att gå ännu längre och försökt visa vilka fördelar en systematiskt uppbyggd inkomstbeskattning medför när det gäller att åstadkomma enkelhet och förhindra kringgående. Genom att ge vårt förslag titeln ”Enhetlig inkomstskatt” har vi velat betona den betydelse vi tillmätt att beskattningen ges en systematisk uppbyggnad.

Förslaget har utformats så att skatteintäkterna skall bli oförändrade. Det visar således att det även vid nuvarande höga totala skattetryck finns möjligheter att åstadkomma betydelsefulla sänkningar av skattesatserna. Det är sedan vår förhoppning att förslaget skall medföra så positiva effekter på den svenska ekonomin att i framtiden ytterligare sänkningar av skattesatserna och därmed av det totala skattetrycket skall vara möjliga. Dessa effekter har emellertid inte tagits med i våra beräkningar av förslagets statsfinansiella effekter.

Sänkta skattesatser

Vårt förslag innebär att det endast finns två skattesatser. För fysiska personer med arbetsinkomster under 7,5 basbelopp, d v s 175 000 kr, utgår en rent proportionell skatt på 34 %. Över 7,5 basbelopp (ATP-taket) är skattesatsen 50 %. Det helt övervägande antalet arbetstagare (96 %) beskattas således endast med den 34 %-iga skattesatsen. För dem kommer marginalsatt och

genomsnittsskatt att sammanfalla. Ingen inkomst kommer att belastas med högre inkomstskatt än 50 %.

Sänkningen av marginalskatterna är ett primärt syfte med vårt förslag. Den kommer att ha betydelsefulla ekonomiska effekter, stimulera arbete och sparande och göra avtalsförhandlingarna meningsfullare. Den är också av fundamental betydelse ur skattesystematisk synvinkel. Det finns nämligen ett samband mellan skattesatsernas höjd och de materiella skattereglerna, som ibland förbises. Vissa inkomster tål inte att belastas med alltför höga skattesatser utan att betydande skadeeffekter uppkommer. Kapitalvinster som exempelvis aktievinster kan inte beskattas med de höga skattesatser, som ofta utgår på arbetsinkomster. Det skulle medföra förlamande inlåsnings effekter, dvs ingen skulle sälja en aktie, som stigit starkt i värde. Det som återstår av försäljningssumman efter skatt skulle nämligen bli så litet att det inte blir lönsamt att placera i andra aktier, även om de skulle väntas stiga mera i pris. Den utväg man såväl i Sverige som andra länder valt vid höga marginalskatter är att beskatta kapitalvinster enligt gynnsammare regler än arbetsinkomster. I Sverige upptas som bekant endast 40 % av en lång aktievinst till beskattning. Andra exempel i svensk skatterätt är lättnadsreglerna för jordbrukare och företagare vid förmögenhetsbeskattningen. Företagen tål inte de skattesatser, som generellt används. En sänkning av skattesatserna möjliggör således att lättnadsregler av olika slag blir överflödiga och att skattelagstiftningen kan ges en generell utformning. Samma förhållande gäller avdragen. Vid höga marginalskatter blir ett förlorat avdrag nästan en katastrof för den skattskyldige. Vid en marginalskatt på 34 % blir frågan om en kostnad är avdragsgill eller inte avsevärt mer avdramatiserad.

Vidgad skattebas

Våra förslag till vidgning av skattebasen innebär såväl att tidigare obeskattade eller lågt beskattade intäkter görs skattepliktiga som att avdragsmöjligheter begränsas eller avskaffas. Det bör ytterligare en gång understrykas, att vidgningen av skattebasen står i ett oupplösligt samband med sänkningen av skattesatserna. Det går inte att vidga skattebasen utan en samtidig sänkning av skattesatserna. Nuvarande skattebas är den som är möjlig vid nuvarande skattesatser. Vid andra och lägre skattesatser är en annan skattebas möjlig. Det är därför också omöjligt att diskutera en enskild vidgning av skattebasen, exempelvis en avdragsbegränsning för sig. Den bör hela tiden sättas i samband med sänkningen av skattesatserna. Det är inte effekterna av enskilda åtgärder som är av betydelse, det är effekten av alla åtgärder sammantagna.

När det gäller fysiska personer, är den statsfinansiellt i särklass viktigaste utvidgningen av skattebasen avskaffandet av grundavdraget. I övrigt föreslår vi beskattning av alla fringe benefits, traktamenten som överstiger kostnaderna, stipendier, vinster på premieobligationer o d. Resekostnadsavdraget före-

slås avskaffat. Kapitalvinster beskattas fullt ut. Den viktigaste vidgningen av skattebasen sker emellertid inom företagsbeskattningen.

Vikten av en generellt utformad beskattning

En generellt utformad skattelagstiftning, som innebär att alla inkomster beskattas och beskattas i samma utsträckning, är inte endast ett rättvisekrav. Det är också det enda möjliga sättet att förhindra kringgående av skattelagarna. Alla kringgåendeförsök har sin rot i det förhållandet att vissa inkomster beskattas gynnsammare än andra. En kapitalvinst beskattas exempelvis gynnsammare än en arbetsinkomst. De skattskyldiga försöker då att ordna sina förhållanden så, att deras inkomster blir att hänföra till en mer gynnsamt behandlad kategori. Lagstiftaren försöker sedan förhindra det genom generalklausuler och antikringgåendelagstiftning av olika slag. Beskattas alla inkomster likadant, försvinner kringgåendemöjligheten och därmed en mycket stor del av problemen inom den nuvarande inkomstbeskattningen. Vid varje önskemål om förmånsbehandling av vissa inkomster eller inkomsttagare bör man ställa sig frågan om det verkligen är så tungt vägande att det uppväger nackdelen av att en ny kringgåendemöjlighet införs.

Gynnar förslaget höginkomsttagare?

Den vanliga invändningen mot varje försök att sänka marginalskatterna är att det skulle gynna "höginkomsttagarna". Naturligtvis kan det se ut så om man tittar på följande tabell (Enhetlig inkomstskatt s. 108). Tabellen avser ensamstående skattskyldig utan barn och utan avdrag:

Statligt taxerad inkomst	Skillnad	
	i nettoinkomst kr	Skillnad %
40 000	-2 562	-9
60 000	-2 562	-6
80 000	-1 384	-3
100 000	+ 1 816	+ 3
120 000	+ 5 016	+ 7
150 000	+ 11 550	+ 13
200 000	+ 22 102	+ 21
250 000	+ 34 462	+ 30
300 000	+ 46 962	+ 36

Tabellen ger emellertid inte en rättvisande bild. Den beaktar nämligen inte effekterna av den vidgade skattebasen. Såväl den effektiva beskattningen av kapitalvinsterna som minskningen av avdragsmöjligheterna drabbar höginkomsttagarna hårdast och reducerar den skatteminskning, som uppkommer

genom sänkningen av skattesatserna. Som exempel kan nämnas, att en skattskyldig med 200 000 kr i inkomst, som genom reformen går miste om underskottsavdrag på 44 000 kr varken vinner eller förlorar på omläggningen.

Förlorar låginkomsttagare?

Avskaffandet av grundavdraget medför att skattskyldiga med låga deklarerade inkomster får en viss skattehöjning. Är inte det osocialt? Det bör emellertid beaktas att låginkomsttagare är en mycket heterogen grupp. Man kan vara låginkomsttagare av rent skattetekniska skäl genom att man exempelvis träder ut på den svenska arbetsmarknaden under senare delen av ett år och därmed inte får så stora inkomster under det kalenderåret. Man kan vara låginkomsttagare, därför att man som företagare valt att genom bokslutsdispositioner skjuta skattebördan framför sig. Man kan värdesätta fritid högt och ha minskat sin arbetstid genom ett medvetet val. Barn kan genom gåvor från sina föräldrar ha blivit ägare till mindre kapital. Den viktigaste gruppen av låginkomsttagare är emellertid deltidsarbetande kvinnor. I den mån de har barn kommer emellertid deras situation att avsevärt förbättras genom den familjepolitiskt inriktade delen av vårt förslag.

I ett utvecklat välfärdssamhälle som det svenska har sådana klassiska orsaker till låga inkomster som sjukdom och arbetslöshet lösts socialförsäkringsvägen. I de fall brister finns, bör man gå vidare på den vägen. Det är därför överflödigt att också inom skattesystemets ram försöka lösa de verkliga låginkomsttagarnas problem. Ett sådant försök är också dömt att misslyckas, eftersom de belopp det här blir fråga om ändå aldrig är tillräckliga, om det finns verkliga problem.

Företagsbeskattningen

Den effektiva beskattningen av svenska bolag i Sverige är låg. Den är dock inte utan betydande effekter. Vinstmedlen stängs in i bolag, där de inte kommer till sin bästa användning och företagsekonomiskt tveklaktiga investeringar stimuleras på ett olyckligt sätt.

Vårt förslag, när det gäller företagsbeskattningen bygger på ett helt nytt synsätt på beskattningens uppgift. Företagens vinster bör beskattas omedelbart, när de uppkommer. När de en gång beskattats skall ägarna kunna fritt förfoga över dem utan några skattemässiga hinder.

Företagsbeskattningen skall på samma sätt som beskattningen av fysiska personer tillföra det allmänna inkomster, inte vara ett mer eller mindre effektivt utnyttjat styrmedel.

Vi föreslår ett antal olika åtgärder. Skattesatsen för bolag och jämställda föreslår vi blir 50%, d v s lika stor som högsta skattesatsen för fysiska personer. Härigenom förhindras att man uppnår skattevinster genom att

”sätta sig på bolag”. Eftersom vi föreslår ett avskaffande av vinstdelnings-skatten innebär förslaget även när det gäller bolag en inte obetydlig sänkning av skattesatsen. Sänkningen av skattesatserna kombinerar vi även här med en vidgning av skattebasen. Den blir omfattande. Alla bokslutsdispositioner avskaffas. Viktigast är att möjligheterna till lagernedskrivningar försvinner liksom resultatutjämningsfonden, de allmänna investeringsfonderna och de allmänna investeringsreserverna.

Den ökade skattebelastning, som uppkommer genom vidgningen av skattebasen motverkas genom två andra åtgärder. Vinstberäkningen görs helt real, d v s skenvinster uppkomna genom inflation blir inte beskattade. Metoden förutsätts i stort bli densamma som den som nu används vid vinstdelnings-skatten. Vidare föreslår vi att dubbelbeskattningen av bolagsvinster helt avskaffas. Det finns då i princip två olika möjligheter för var de skall beskattas, hos bolaget eller hos aktieägarna. Eftersom det bäst överensstämmer med vår grundläggande uppfattning att vinster bör beskattas så nära källan som möjligt, föreslår vi att beskattningen sker hos bolaget. Genom att samtidigt föreslå att alla kapitalinkomster och kapitalvinster skall beskattas med en enhetlig skattesats på 50% och att alla skattesubjekt blir skattskyldiga för alla inkomster uppnår vi att alla aktieägare har samma skattesats som bolagen. Någon beskattningsåtgärd på aktieägarnivå blir då inte erforderlig. Vinsterna beskattas en gång och den beskattningen sker hos bolaget. Regelsystemet förenklas därigenom oerhört. I en koncern med moder- och dotterbolag sker beskattningen en gång, där vinster uppkommer, d v s hos dotterbolaget. Vinstmedlens vidare vandring till moderbolag och dess aktieägare utlöser aldrig några skatteeffekter.

Kapitalinkomst- och kapitalvinstbeskattning

Som nämnts föreslår vi att alla kapitalinkomster och kapitalvinster beskattas med en enhetlig proportionell skattesats på 50 % samtidigt som alla skatte-subjekt görs skattskyldiga för alla kapitalinkomster och kapitalvinster, vilket möjliggör stora förenklingar av inkomstbeskattningen. Det blir allra tydligast, när det gäller räntebeskattningen. Eftersom intäktsräntor hos alla långivare beskattas med en enhetlig skattesats om 50 % och alla låntagare har avdrag för alla kostnadsräntor tar statens fordran på långivaren och skuld till låntagaren helt enkelt ut varandra. Någon skatt behöver därför aldrig inbetalas. Låntagarens avdragsrätt tar sig uttryck i en räntesänkning. Hur kan man då vara säker på att räntorna verkligen kommer att sänkas med skattens belopp? I de fall, där långivarens skattskyldighet och låntagarens avdragsrätt inte står emot varandra sker en beskattning. Så är fallet i internationella förhållanden. I Sverige bosatta personer beskattas för sina utländska räntor, eftersom det här inte finns någon i Sverige skattskyldig låntagare, som har

avdrag för sina räntekostnader i Sverige. En beskattning sker då av den reala räntan, d v s av den nominella räntan minus årets inflation. Är den nominella räntan 10 %, inflationen 4 % blir skatten 50 % av 6 %, d v s 3 %. Efter skatt återstår således 7 %. Är kapitalrörelserna fria kommer den svenska räntenivån att ställa in sig på denna nivå, eftersom varje annan nivå kommer att leda till ränteutjämnande kapitalrörelser.

Förenklingen av räntebeskattningen leder till en följdförenkling av villabeskattningen. Avdragsrätten för räntorna tar sig uttryck i en räntesänkning som motsvarar halva realräntan. Något behov av en progressiv schablon föreligger inte längre, eftersom några omotiverade fördelar inte uppkommer på avdragssidan, som behöver motverkas. Intäktsschablonen kan därför sättas till 2 % av taxeringsvärdet oberoende av dess storlek. Eftersom skattesatsen är 50 %, innebär det att skatten alltid kommer att vara 1 % av taxeringsvärdet, oberoende av innehavare. Vårt förslag beträffande räntebeskattningen innebär ju inte att ränteavdragsrätten avskaffas utan att den kommer till uttryck i en räntesänkning. Denna kommer att uppgå till halva realräntan. Avdragsrätten har således begränsats. Vårt förslag kan således innebära skattehöjningar för vissa villaägare, särskilt de med högt belånade villor, d v s i normalfallet sådana som nyligen förvärvats. Vi vill i så fall att ett kompenserande stöd till dem skall knytas till nyinvesteringen, inte till lånen, exempelvis genom avdrag för arbetskostnader i nyproduktion.

Vad beträffar kapitalvinster bör de beskattas efter samma principer som andra inkomster. Det uppnås genom att de görs helt skattepliktiga, men att inkomstberäkningen görs real. För fastigheter innebär det att den nuvarande begränsningen av rätten till uppräkningsvärdena under de fyra första åren bortfaller. Bostadsrätter beskattas som fastigheter. När det gäller aktievinster blir vårt förslag mer tekniskt komplicerat, eftersom anskaffningsvärdena skall få uppräknas med inflationen. Vi anser emellertid att förfarandet i praktiken kan underlättas genom att RSV räknar ut och publicerar anskaffningsvärden för vid olika tidpunkter anskaffade börsnoterade aktier.

Skatter, där inte alla skattskyldiga beskattas efter samma principer, anser vi olyckliga. Lättnadsreglerna för företag inom förmögenhetsbeskattningen visar att den ger upphov till alltför negativa effekter, om den tillämpas generellt. Vi anser därför det vara riktigast att den avskaffas. Den effektiva inkomstbeskattningen av kapitalinkomster och kapitalvinster gör den också mindre motiverad. Däremot förordar vi att arvs- och gåvoskatten behålls och att arv och gåvor beskattas enligt den och inte som inkomst. Alla skattskyldiga bör beskattas enligt samma principer. Grundavdragen i arvsbeskattningen bör höjas till 250 000 för bröstarvinge och 500 000 för efterlevande make. Eftersom arvsskattens syfte inte primärt är fiskalt utan att verka förmögenhetsutjämnande finns det inte någon anledning att beskatta mindre arv.

Stödet till barnfamiljerna

Traditionellt har skatteförmågeprincipen ansetts innebära att den skattskyldiges försörjningsbörda skall beaktas. Detta inslag har under senare år skjutits i bakgrunden. Vi anser emellertid en förbättring av barnfamiljernas situation vara väsentlig. Vi föreslår därför att barnbidraget höjs med 5 000 per barn och dessutom ett särskilt skattepliktigt barnomsorgsbidrag på 35 000 kr per förskolebarn. Införandet av barnomsorgsbidraget kombineras med avdragsrätt för alla styrkta barnomsorgskostnader. Kommunerna förutsätts samtidigt ta fullt betalt för den kommunala barnomsorgen. Härigenom får alla möjlighet att efterfråga god barnomsorg samtidigt som ingen omsorgsform skattevässigt gynnas framför någon annan. Den svarta marknaden försvinner inom barnomsorgen.

Det ökade stödet till barnfamiljerna beräknas kosta ca 20 miljarder, d v s i stort sett motsvara den ökning av skatteintäkterna från företagen, som beräknas bli följden av våra förslag.

Frågan om skattepliktiga resp skattefria bidrag till barnomsorgskostnaderna har under senare år givit upphov till en inflammerad debatt liksom frågan om avdragsrätt för styrkta barnomsorgskostnader. Vi har velat visa att dessa frågor kommer i ett annat läge vid en i stort sett proportionell beskattning. Avdrag resp skatteplikt gynnar då inte vissa inkomsttagare mer än andra.

Det går att reformera skattesystemet!

Ibland kan man i den svenska debatten få uppfattningen att en omfattande reform av det svenska skattesystemet, som eliminerar en avsevärd del av dess nuvarande olägenheter, vore en omöjlighet. Vi har velat visa att en sådan reform är möjlig också i Sverige.

AKTIEBREV TILL SALU!

Svenska Standardbolag AB erbjuder ett brett sortiment av aktiebrev, aktieböcker och andra bolagshandlingar till mycket konkurrenskraftiga priser.

Aktiebrev (1-, 5-, 10-, 50-, 100-brev eller neutrala aktiebrev, bundna eller fria, med eller utan hembud)	per st	7:–
Vid samtidig beställning av minst 100 ex	"	5:–
Utdelningskuponger, ark om 10 kuponger	"	5:–
Konvertibelt skuldebrev	"	6:–
Räntekuponger, ark om 10 kuponger	"	5:–
Aktieboksomslag	"	2:–
Aktiebokförsättsblad	"	2:–
Aktieboksblad, 8 införingar	"	2:–
Aktiebok, inbunden 196 införingar	"	75:–
Bolagspärm med register	"	40:–
Register	"	15:–

Mervärdeskatt, porto och postförskottsavgift tillkommer

JA, VI BESTÄLLER FÖLJANDE:

Bundna aktier: med hembud utan hembud
..... 1-brev 5-brev 10-brev 50-brev 100-brev
..... neutralt brev neutrala brev

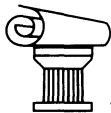
Fria aktier: med hembud utan hembud
..... 1-brev 5-brev 10-brev 50-brev 100-brev
..... neutralt brev neutrala brev

..... utdelningskuponger konvertibelt skuldebrev räntekuponger
..... aktieboksomslag försättsblad aktieboksblad
..... aktieboken inb. bolagspärm m reg register

Företag Namn

Adress

Postnr Ort

Svenska Standardbolag AB

Box 292, 791 27 FALUN, Tel 023-180 70